

Informacje podstawowe

Nazwa przedmiotu	Teologia dogmatyczna - sakramentologia
Prowadzący	O. dr hab. Grzegorz Bartosik OFMConv, prof. ucz.
Wydział	Wydział Teologiczny
Kierunek	Teologia ogólna
Poziom studiów	Jednolite studia magisterskie
Profil studiów	ogólnoakademicki
Forma studiów	niestacjonarne
Moduł specjalnościowy	
Dyscyplina naukowa, do której odnoszą się efekty uczenia się	nauki teologiczne
Obowiązuje od roku akademickiego	2025/2026
Rok studiów	4
Semestr	7
Język wykładowy	polski
Status przedmiotu (<i>obowiązkowy, do wyboru</i>)	obligatoryjne
Odniesienie do kierunkowych efektów uczenia się (<i>symbole</i>)	TMA_W01; TMA_W06; TMA_W17; TMA_U05; TMA_U12
Rodzaj zajęć (<i>wybór z listy*</i>)	wykład kierunkowy
Liczba godzin	15
Liczba ECTS	4
Wymagania wstępne	Podstawowa znajomość <i>Katechizmu Kościoła Katolickiego</i>
Opis i cele przedmiotu	Celem przedmiotu jest zapoznanie studentów z nauką Kościoła rzymskokatolickiego na temat sakramentów oraz ich znaczenia i roli w życiu człowieka i Kościoła. Pierwszą część wykładu stanowi tzw. sakramentologia ogólna. Najpierw zostaną przedstawione świadectwa biblijne dotyczące ustanowienia i udzielania sakramentów. Następnie studenci zapoznają się z praktyką sakramentalną w okresie w okresie patrystycznym. Z kolei zostanie ukazany rozwój nauki o sakramentach w kolejnych epokach oraz nauczanie Kościoła o sakramentach w ogólności. Z kolei w drugiej części, tzw. sakramentologii szczegółowej zostaną omówione poszczególne sakramenty, zwłaszcza wymagania dotyczące ważności i godziwości udzielania i przyjmowania sakramentów, a także wymogi odnoszące się do szafarzy oraz osób przyjmujących poszczególne sakramenty.

Treści programowe

Temat/blok zajęć:	Liczba godzin
1. Nauka o sakramentach w Piśmie Świętym.	1
2. Nauka o sakramentach w katechezie Ojców i pisarzy Kościoła.	1
3. Nauka o sakramentach w teologii średniowiecza i na Soborze Trydenckim.	1
4. Nauka o sakramentach we współczesnym nauczaniu Kościoła.	1
5. Ustanowienie sakramentów przez Chrystusa, Chrystus jako prasakrament i Kościół jako powszechny sakrament zbawienia.	1
6. Sakramenty uobecnieniem zbawczych misterii Chrystusa, najwyższym wyrazem kultu oraz spotkaniem z Trójcą Świętą.	1
7. Elementy konstytutywne sakramentu.	1
8. Skutki i skuteczność sakramentów. Sakramentalia.	1
9. Sakrament Chrztu Świętego.	1
10. Sakrament Bierzmowania.	1
11. Sakrament Eucharystii.	1
12. Sakrament Pokuty.	1
13. Sakrament namaszczenia chorych.	1
14. Sakrament kapłaństwa.	1
15. Sakrament małżeństwa	1
Łącznie godzin:	15

Opis przedmiotowych efektów uczenia się i sposoby ich weryfikacji

Kategoria efektu (W, U, K)	<u>Kierunkowe</u> efekty uczenia się (co ogólnie <i>absolwent po tych studiach</i> będzie wiedział i umiał)	Opis <u>przedmiotowych</u> efektów uczenia się (wyłącznie czasownikami operacyjnymi - czynności, które da się zweryfikować, mierzalne; w nawiasie należy podać numery tematów zajęć, które realizują dany efekt) (co konkretnie <i>student po tym przedmiocie</i> będzie wiedział i umiał)	Sposoby <u>weryfikacji</u> efektów uczenia się (np.: kolokwium pisemne, egzamin ustny, egzamin pisemny, sprawozdanie, prezentacja na zajęciach, raport, projekt indywidualny, grupowy...)
TMA_W01	wykazuje podstawową wiedzę o specyfice przedmiotowej i metodologicznej teologii, szczególnie w zakresie nauk biblijnych, teologii systematycznej i historii Kościoła	Student posiada uporządkowaną i usystematyzowaną wiedzę nt. sakramentologii ogólnej i szczegółowej. Potrafi scharakteryzować i zdefiniować takie pojęcia jak: sakrament, pochodzenie sakramentów, zasada ex opere operato, skuteczność sakramentów, liczba sakramentów, materia, forma, szafarz. Student ponadto dostrzega powiązania sakramentologii z innymi dziedzinami nauki, a zwłaszcza z liturgiką, teologią pastoralną i prawem kanonicznym. Dzięki temu dostrzega rzeczywistość sakramentalną w szerokiej perspektywie, właściwej dla różnych dyscyplin naukowych. Student zna i rozumie znaczenie i rolę poszczególnych siedmiu sakramentów. (tematy: 4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15)..	Egzamin ustny
TMA_W06	przedstawia zasady interpretacji tekstu teologicznego i poprawnie posługuje się nimi	Student zna podstawowe teksty biblijne, patrystyczne oraz dokumenty Nauczycielskiego Urzędu Kościoła na temat sakramentów. Potrafi je poprawnie zinterpretować i przekazać innym (tematy: 1,2,3).	Egzamin ustny
TMA_W17	prezentuje współczesne dokonania ośrodków i szkół badawczych w zakresie teologii	Student zna różnicę, jaka zachodzi między sakramentami w Kościele katolickim, a sposobem rozumienia ich i	Egzamin ustny

		praktykowania w innych Kościołach i wspólnotach chrześcijańskich. Zna najnowsze dokumenty Nauczycielskiego Urzędu Kościoła na temat sakramentów (Tematy: 3,4).	
TMA_U05	poprawnie posługuje się systemami normatywnymi, normami i regułami (dogmatycznymi, etyczno-moralnymi, prawnymi, zawodowymi) Kościoła katolickiego w celu rozwiązywania konkretnych problemów	Student potrafi posługiwać się właściwym językiem opisując rzeczywistość sakramentalną. Student dostrzega złożoność procesu kształtowania się teologii sakramentów. Student potrafi wykorzystać zdobytą wiedzę w przeżywaniu i uczestniczeniu w liturgii oraz w innych obrzędach Kościoła katolickiego. Potrafi również samodzielnie przygotować i przedstawić wybrany problem z dziedziny sakramentologii budząc zainteresowanie odbiorców. (tematy: 9,10,11,12,13,14,15).	Egzamin ustny
TMA_U12	wskazuje na powiązania pomiędzy poszczególnymi elementami dziedzictwa doktrynalnego, integrując wiedzę z różnych specjalności teologicznych	Student potrafi połączyć zdobytą wiedzę z innymi dyscyplinami teologii, szczególnie z liturgiką, teologią pastoralną i prawem kanonicznym. Potrafi wykorzystać tę wiedzę do udzielania odpowiedzi na konkretne życiowe sytuacje ludzi w ich drodze do zbawienia (tematy: 4,5,6, 9,10,11,12,13,14,15).	Egzamin ustny

Metody dydaktyczne

(dostosowane do przedmiotowych efektów uczenia się)

1.	Wykład ustny.
2.	Wspólna analiza wybranych fragmentów Pisma Świętego, nauczania Ojców Kościoła oraz dokumentów Nauczycielskiego Urzędu Kościoła dotyczących sakramentów.

Opis nakładu pracy studenta w ECTS

Kontakt z prowadzącym	Aktywność	Liczba godzin	Razem liczba godzin / ECTS
Bezpośredni	udział w zajęciach	15	30/2
	udział w zaliczeniach poza zajęciami		
	udział w konsultacjach	15	
praca własna	przygotowanie do zajęć (czytanie, praca pisemna, tłumaczenie, ...)	30	70/2
	przygotowanie do zaliczenia (np. czytanie, prezentacja, projekt, ...)	40	

Kryteria oceny końcowej

(Opis składowych oceny końcowej zajęć, rozkład procentowy lub punktowy, informacja o dopuszczalnej liczbie nieobecności, inne kryteria)

W01, W06, W17, U05, U12 są weryfikowane aktywnością na zajęciach i oceną z egzaminu końcowego, który będzie egzaminem ustnym z całości materiału według wskazanych tez. Student może mieć dwie nieusprawiedliwione nieobecności w semestrze.

Ocena 5 – student wykazuje się pełnym i dogłębnym opanowaniem materiału. Zna całościowy dogmatyczny wykład skramentologii katolickiej (tak ogólnej, jak i szczegółowej) w oparciu o Pismo Święte, naukę Nauczycielskiego Urzędu Kościoła oraz wybitnych Ojców Kościoła i teologów. Poznał różne błędy w uznawaniu i rozumieniu sakramentów w innych wyznaniach chrześcijańskich. Zna nauczanie Kościoła na temat sakramentów i potrafi udzielić odpowiedzi na podstawowe pytania współczesnego człowieka dotyczące roli i znaczenia sakramentów w ludzkim życiu. Student zna nie tylko znaczenie teologiczne i duszpasterskie sakramentów, ale także zasady sprawowania sakramentów oraz wymagania dotyczące szafarzy i osób przyjmujących sakrament. Potrafi bronić i wyjaśniać katolicką naukę i praktykę przyjmowania sakramentów wobec przeciwników Kościoła katolickiego.

Ocena 4 – student wykazuje się dobrym opanowaniem materiału. Zna i rozumienie omawiane zagadnienia w sposób właściwy, lecz wymagający pewnych uściśleń. Potrafi stosować zdobytą wiedzę dla przekazywania jej innym oraz do obrony prawowiernej nauki Kościoła Katolickiego dotyczącej sakramentów.

Ocena 3 – student wykazuje się podstawowym poziomem opanowania materiału. Zna i rozumie omawiane zagadnienia w sposób częściowy, fragmentaryczny. Potrafi stosować zdobytą wiedzę dla przekazywania jej innym oraz do obrony prawowiernej nauki Kościoła Katolickiego dotyczącej sakramentów.

Literatura obowiązkowa

1.	Napiórkowski S.C., <i>Z Chrystusem w znakach. Zarys sakramentologii ogólnej</i> , Wydawnictwo OO Franciszkanów, Niepokalanów 2006.
2.	Blaza M. Kowalczyk D., <i>Traktat o sakramentach</i> , w: <i>Dogmatyka</i> , red. Adamiak E., Czaja A., Majewski J., t. 5, Biblioteka „Więzi”, Warszawa 2007, s. 213-502.
3.	Müller G.L., <i>Dogmatyka katolicka</i> , Wydawnictwo WAM, 2015, s. 641-780.
4.	Katechizm Kościoła Katolickiego, Pallotinum Poznań 2002, p. 1076-1690.
5.	Jan Paweł II, Adhortacja apostolska <i>Reconciliatio et paenitentia</i> , 1982.
6.	Jan Paweł II, Encyklika <i>Ecclesia de Eucharistia</i> , 2003.

Literatura uzupełniająca

1.	Romaniuk K., <i>Sakramentologia biblijna</i> , Wydawnictwo Salezjańskie, Warszawa 1994.
2.	Santorski A., <i>Sakramenty święte</i> , Warszawa 1990.
3.	Santorski A., <i>Sakrament chrztu. Dar łaski i wezwanie do nawrócenia</i> , Warszawa 1993.
4.	Santorski A., <i>Bierzmowanie-Sakrament Ducha Świętego</i> , Warszawa 1992.
5.	Santorski A., <i>Sakrament Eucharystii</i> , Warszawa 1986.
6.	Santorski A., <i>Sakrament małżeństwa. Znak łaski i powołanie do świętości</i> , Warszawa 1997.
7.	Santorski A., <i>Sakrament pokuty</i> , Warszawa 1990.
8.	Testa B., <i>Sakramenty Kościoła</i> , Pallotinum, Poznań 1998.

* lista rodzajów zajęć

- ☐ ćwiczenia (audytoryjne, translatoryjne, terenowe, warsztatowe, projektowe)
- ☐ ćwiczenia laboratoryjne, komputerowe
- ☐ lektorat języka obcego nowożytnego/starożytnego
- ☐ wykład kierunkowy
- ☐ wykład monograficzny lub konwersatorium monograficzne
- ☐ seminarium dyplomowe
(sem. magisterskie, licencjackie lub inżynierskie, na którym student pod kierunkiem opiekuna pracy przygotowuje pracę dyplomową, wykorzystując metody adekwatne do realizowanej tematyki badawczej)
- ☐ pracownia dyplomowa (programistyczna, chemiczna, fizyczna, biologiczna, inżynierska)
(zajęcia laboratoryjne, na których student pod kierunkiem opiekuna pracy przygotowuje pracę dyplomową wykorzystując metody adekwatne do realizowanej tematyki badawczej)